

Méreay Katalin

Mindörökké

Ágoston tanár úrnak

Tegnap volt az anyanyelv nemzetközi napja, és eszembe jutott, újra tudatosítottam, hogy magyarul gondolkodom, s hogy ebben kedvem telik.

Kinyílt a hóvirág. Minden évben szomorú vágyakozás fog el, amikor kinyílik. A fal tövében húzódik meg, alig látszik ki a szemét közül. Nem tudom, valóban nem tudom, mikor hajthatott ki, hisz tegnapelőtt még mínuszok voltak. Jött két enyhébb nap, s ő kibújt, finom kis harangja bólogat az enyhe szélben. Hóvirág. A hóvirágról mindig Zombor, a Czoborszentmihályból alakult Zombor jut eszembe. A város, ahol születtem, ahol az iskolában a nővéremmel a poklok kínját szenvedtük, s amelyet mégis szeretek. Emlékezem a macskaköves utcákra, a görcsös fákra, a veszekedő verebekre, a körúti hársak illatára; századszor, ezredszer földézem az Apatini utat, a Weidinger-palotát, a megyeháza mozaikos, tarka tetejét. Földézem azt is, ami nincs, mert történelmi tudatot is hoztam onnan; emlékezem Schweidel József hiányzó szobrára, amelyet az apám emlegetett, a lerombolt Szentháromságra, amelyről a nagymama beszélt, a kiszáradt szökőkútra, amelynek a maradványait magam is láttam. Emlékezem a letűnt időre, amelyet képzeletem életben tart, s elgyönyörködöm abban, ahogy mindez a gondolataimban él. Megértem az unokatestvéreimet és azokat, akik maradnak, akik nem adják föl, nem mennek el, ott maradnak, pedig nincs munka, nincs megbékélés, nincs nyugalom, nincs jólét, jóformán élet se nagyon van, hisz évek óta többen, jóval többen halnak meg, mint ahányan születnek. Jó néhány évvel ezelőtt Zomborért – mintegy vezekelve – gyertyalángot gyújtottam, s akkor ott azért a pici kis gyertyalángért a viszontszeretet jeléül néhány szál kiskerti hóvirágot kaptam.

Zombor a szülővárosom, az a hely, ahol ezen az áldott, egyetlen nyelven beszélni tanultam, és

Zomborban van az Újtemplom, amelynek főoltárán Szent István királyunk fölajánlva a koronát és az országot mind a mai napig kitartóan térdepel a Szűzanya előtt. Anyanyelv és történelmi tudat fűz a városhoz – s ez örök, és meghatároz.

Otthon mindig magyarul beszéltünk, ösztönösen és magától értetődően. Otthon! Természetes volt, hogy az utcán, a boltban, a városházán, a megyeházán meg a szomszédban másképp beszélnek, s az is természetes volt, hogy az ember ezt tudja. Persze, azt is tudta az ember, hogy ez nem mindig volt így, és megint csak persze, tudtuk, jól tudtuk, hogy voltak idők, amikor nem ez volt a természetes. Vannak dolgok, amelyekről az ember nem beszél, mert minek, úgymint hiába. Kisebbségben könnyen kialakul **a kettős világ a maga kétségbeejtő, megkülönböztető, külön-külön mércéivel. Azt hiszem, ez is a fenntartó védekezés egyik alfaja.**

1949-ben indultam iskolába. Engem elemiben, gimnáziumban mindig minden osztályban meg akartak buktatni. Nem is tudom, hogy vergődtem el az egyetemre, de elvergődtem valahogy, és ott végre más lett, ott senki sem akart úgy kiirtani, hogy írmagja se maradjon a fajtámnak. Sőt, a kisdiploma után, amikor el kellett volna mennem tanítani, mert a húgom is egyetemre indult, a Tanár úr állást szerzett nekem, hogy mindenképp befejezzem a második két évet. Olyan állást talált – a Jóisten áldja meg érte –, hogy nappal nyugodtan járhattam az előadásokra.

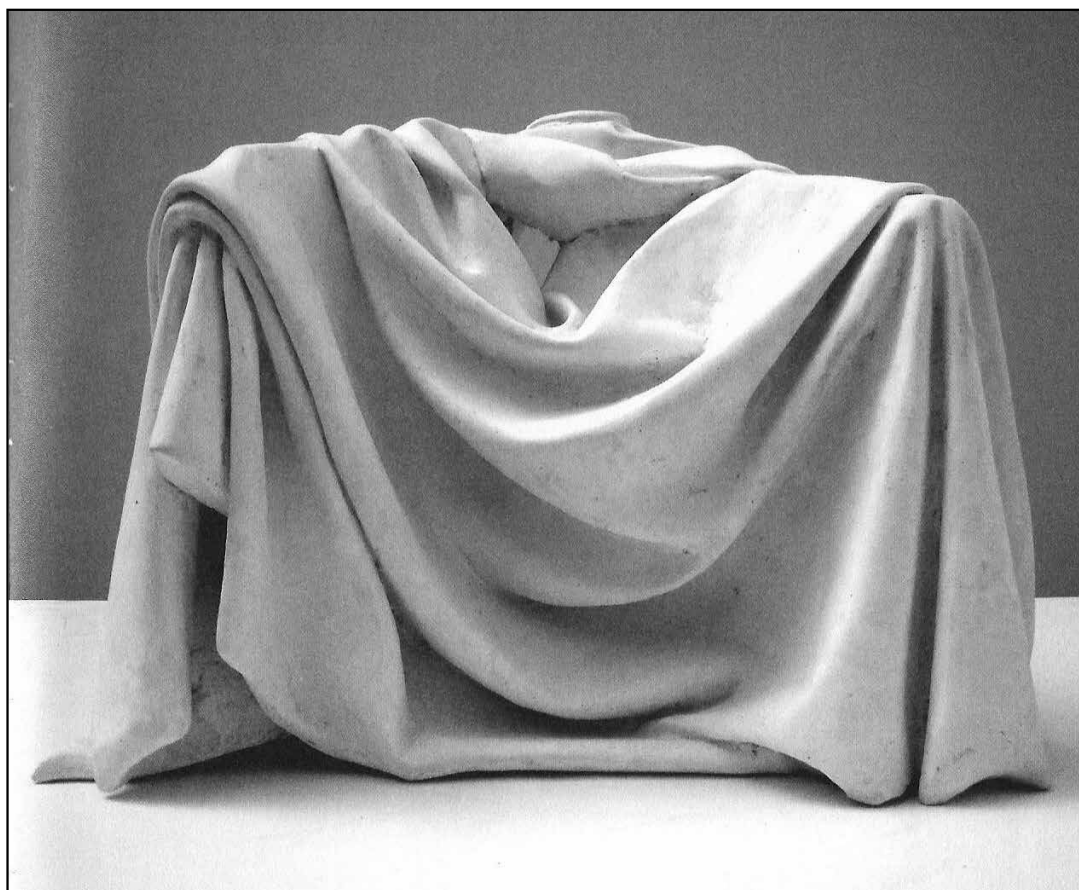
A Tanár úr következetesen, szigorúan, fáradhatatlanul és kitartóan tette a dolgát, tanított. Amikor például észrevette, hogy mi, egyetemi hallgató létünkre, szégyenszemre nem tudjuk a helyesírást, egyszemeszteres tanfolyamot tartott nekünk, mert az embernek az anyanyelvén helyesen kell írnia. Muszáj! Úgy tanított, ahogy engem addig és azóta soha senki.

Tanított, magyarázott, megmagyarázott, szigorú volt, sokat követelt és sokat adott; lassan-lassan már nem ösztönösen beszéltem, hanem tudatosan, érdekelni kezdett, fölfedeztem, megszerettem ezt az áldott nyelvet. Mert áldott! Fölismertem, vagy inkább csak megéreztem hihetetlenül változó és kifejező belső rendszerét, nyelvtanának tiszta logikáját, s ezt mind a mai napig újra meg újra fölfedezem; élvezem és csodálom a szóképzés mérhetetlen lehetőségeit, anyanyelvem végtelen gazdagságát. Tudom és hiszem, szentül hiszem, hogy a magyar nyelv szép. Persze, lehet, sőt biztos, hogy elfogult vagyok, de így van jól, nem bánom. Semmi sem pótolhatja, hogy eredetiben olvashatom Arany Jánost meg József Attilát, Berzsenyit meg Pilinszkyt,

Mikszáthot meg Tompa Mihályt, meg... Enyéim a népdalok, a népmesék, és enyém a magyar nyelv és irodalom egész csodája. Kincset adott a Tanár úr a kezembe. Gyönyörű, csillogó, tiszta, világos templomot épített föl, anyanyelvem székesegyházát; kinyitotta előttem ennek a magyar nép által fölszentelt székesegyháznak a kapuját, s engem a nyitott kapu elé vezetett.

Én pedig... a haldoklással küzdő, küszködő Zombor szülöttje megilletődve, meghatódva, alázatos félelemmel állok a kapuban anyanyelvem misztériuma előtt. Félénk büszkeség tölt el, tétova boldogság járja át a szívem, mert ez az én megfoghatatlan, örök és szeretett anyanyelvem, amelyben kedvem telik. Mindörökké.

2017. február 22.

Pietà – kicsi